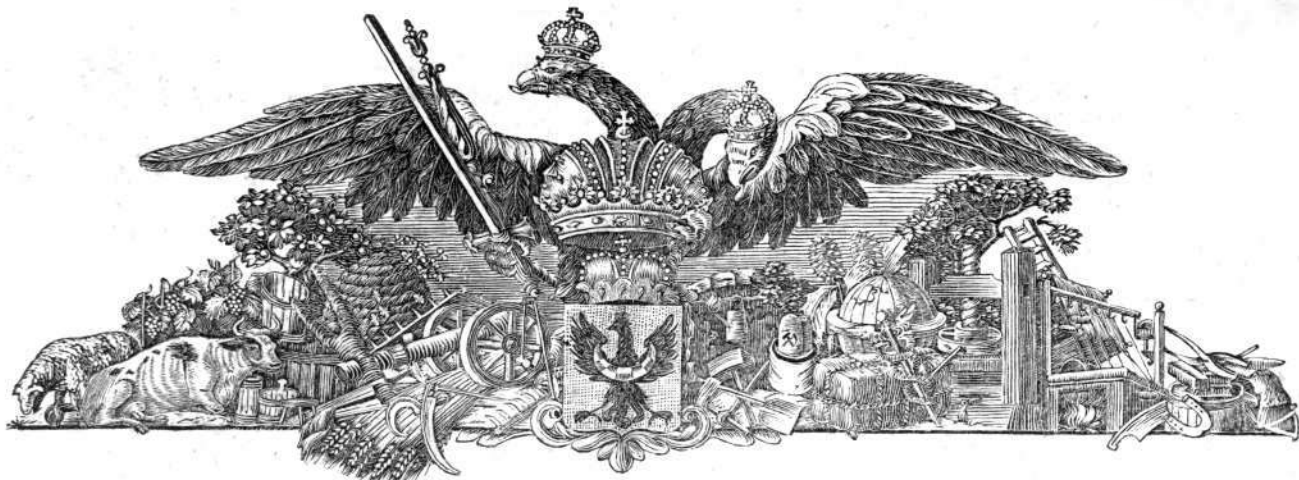

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 8. sušca 1848.

List 10.

Bléško Jezero.

O tek Bléški
Kinč nebéški
Krajske zemlje Ti!
Venc iz raja
Te obdaja, —
Vse se veselí.

Vali igrajo
Ribe imajo
Dobrovoljni plés,
Ladja giblje
Se, in ziblje
Nas h Kraljíc' nebés.

'Z verhne sréde
Skale bléde
Stari Grad je róbi;
Čez od Grada
Mutast strada
Stermi babji zób.

Kdor si tukaj
Lé zaukaj
Tú brez vse skerbí!
Krajna mati
V svojim zlati
Draga naj živí!

Spevana na otoku Bléškim

7. véliciga serpana 1847.

Kajetan R. Hueber.

Turšica.

Turšico, turšico bomo sadili!

Glava vsih žít je turšica ali koruza. Ona ne donese le nar obilnišiga pridelka na zernu, temuč tudi vsi drugi obstojni deli turšice so kmetovavcu v velik prid. Če turšici na pripravnim svetu práv dobro pognojiš, boš pridelal na enim oralu 50, tudi 60, še clo 70 vaganov (mecnov) zerna; sploh je pa na spodnjim Štajarskim, Koróškim, Ogerskim, Hrovaškim in na Krajskim Dolenskim 30 do 40 vaganov navadnji pridelk; razun

tega pa vmes še 10 — 14 vaganov fižola i. t. d. Slame (koruznice) pa v vsim skupej se pridelala na enim oralu 60, 70 do 80 centov.

Turšična moka da zdrav in tečen živež človeku. Tako tudi živini, posebno pitavnim prešičem, kuretni, in konjem, ki morajo težko delati.

Turšična slama je tečniši za živinsko pičo, kakor vsaka druga slama, kër ima nar več sladkora, žlezca in močca v sebi.

Nezreli turšični sterži so pečeni ali pa kot kumare okisani práv dobri.

Iz turšičnih stebel, predin turšica začne cvésti, se dóbi sladkor (cuker).

Če razun obilniga in na vse strani koristniga pridelka, kteriga turšica da, še pomislimo, de se skorej v vsih krajih dobro obnaša, in de ji tudi toča ne more veliko škodovati: bomo vunder spoznali, de je turšica glava vsih žít, in de zasluži, de bi se povsod práv pogostama sadila.

Nekdaj so mislili, de turšica le v gorkih in sicer taci krajih dobro donese, kjer vinska terta rodi in kjer ajdo na sternaše sejejo; — pa ta misel je že davnej overžena, kër so skušnje pokazale, de turšico tudi v visocih, gornatih in bolj merzlih krajih — in sicer clo do 50. stopnice severne širóine — s pridam sadijo.

Turšica je amerikanski sad. V Ameriki je bila turšica nekđaj edino žito, kteriga so Amerikanci sadili; v družih delih sveta pa se tako dolgo od turšice skorej nič vedilo ni, dokler ni Krištof Kolumb (v létu 1492) Amerike najdel. Ferdinand Kortec je pri svojim pervim prihodu iz Amerike kralju Korlnu V. v létu 1519 med družimi darovi tudi turšičnih steržev podaril. Meksikanci (v srédnji Ameriki) še dan današnji svoje cerkve in kapelice lišpajo s turšičnimi stebli, ktere s cvetlicami obvežejo; nekđanji Meksikanci pa so gróbe mertvih ž njimi kinčili, kakor jih mi dan današnji lišpamo na vernih duš dan z mnogimi cvetlicami. — Meksikanci imenujejo turšico tla olli, Hajćanje ji pravijo mahic (od tod je nemška beseda Mais), Kitajci jo imenujejo ya-chu-chu, (od tod morebiti nemška beseda Kukuruc, in slovenska kuruza), Japanci ji pravijo nanbam-hibi; turšica ali turška pšenica pa se ime-